

Justiits- ja Digiministeerium

Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

19. jaanuar 2026

Edastatud e-postiga:

info@justdigi.ee

ARVAMUS JA VASTUVÄITED**1. Sissejuhatus**

1. 25.01.2024 korraldustega nr 16 ja nr 17 (edaspidi: **korraldused**) otsustas Vabariigi Valitsus anda taotlejad välja USA-le õigusega süüdistada neid USA väljaandmistaoatlusele lisatud süüdistuses kirjeldatud kuritegudes (kriminaalasi nr CR22-185 RSL).
2. 14.10.2026 esitasid I. Turõgin ja S. Potapenko (edaspidi: **taotlejad**) HMS §-i 44 lg 1 p 2 alusel taotluse korraldustega seotud haldusmenetluste uuendamiseks, kuna taotlejatele sai teatavaks uus oluline tõend, mis ei olnud neile korralduste andmisele eelnenud haldusmenetlustes (ja sellele järgnenud kohtumenetlustes, haldusasjad nr 3-24-335 ja 3-24-317) teada.
3. Eelpoolnimetatud uueks tõendiks on föderalse kinnipidamiskeskuse FDC SeaTac ette teatamata inspekteerimise järel koostatud kontrollakt USA Justiitsministeeriumi järelevalveosakonna (edaspidi: **OIG**) poolt, mis avalikustati septembris 2025 (edaspidi: **tõend**).
4. Taotlejad soovivad tõendi hindamist kogumis kõikide nende tõenditega, mis esitati koos 28.06.2024 haldusmenetluse uuendamise taotlusega.
5. 05.01.2026 saatis Justiits-ja Digiministeerium (edaspidi: **JDM**) taotlejatele kirja nr 12-1/8313-3 (edaspidi: **kiri**), milles esitas Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu põhimotiivid ja andis taotlejatele võimaluse oma arvamuse ja vastuväidete esitamiseks hiljemalt 19.01.2026.

2. Arvamus ja vastuväited

6. Kirja kohaselt valmistab JDM ette korraldust, millega jäetakse menetluse uuendamise taotlus rahuldamata.
7. Taotlejad sellega ei nõustu ja leiavad, et menetluse uuendamiseks annab aluse HMS § 44 lg 1 p 2, kuna taotlejatele on teatavaks saanud uus oluline

tõend, mis mh viitab sellele, et taotlejad anti USA-le välja teabe alusel, mis ei vastanud tõele. Tõend on oluline juba seepärast, et FDC SeaTac'i (kuhu taotlejad võivad uuesti sattuda) kinnipidamistingimused kujutavad ohtu nende elule ja tervisele (vt EIÕK art 2 ja 3).

8. Kirja kohaselt olevat väljaandmise faktilise toimumisega korralduste kehtivus lõppenud. See arusaam ei ole õige, sest korraldustega anti USA-le õigus taotlejaid USA-s süüdistada (sh taotlejate üle kohut mõista) ja pandi taotlejatele kohustus seda taluda (vt ülal p 1).
9. 26.08.2025 esitas USA Justiitsministeerium kohtunik Robert S. Lasnik'i 12.08.2025 otsusele apellatsiooniteate.
10. Seega ei ole täidetud HMS §-is 61 lg 2 sätestatud tingimus, mille kohaselt kehtib haldusakt kuni haldusaktiga antud õiguse lõpliku realiseerimiseni või kohustuse täitmiseni. Kirjas esitatud vastupidine seisukoht ei ole õige. Kui korralduste kehtivus oleks lõppenud, puuduks USA-l õiguslik alus taotlejate suhtes kohtumenetlust jätkata.
11. Kirja kohaselt ei olevat võimalik isikuid korralduste alusel teistkordselt välja anda, kuna igakordseks väljaandmiseks, sh sama kriminaalasja raames, tuleb läbida KrMS 19. ptk 2. jaos sätestatud menetlus.
12. Kuna kiri ei viita eeltoodud seisukoha kaitseks ühelegi konkreetsele KrMS normile (ega seda normi kohaldavale kohtupraktikale), ei ole taotlejatel võimalik anda selles küsimuses täpsemat seisukohta. Taotlejad märgivad siiski, et HMS §-i 61 lg 2 kohaselt ei ole tegu korraldustega, mille kehtivus on lõppenud.
13. Kirja kohaselt viitavat OIG tõend (raport) puudujääkidele FDC SeaTac töökorralduses. See seisukoht on iseenesest õige, kuid jääb poolikuks. Oluline on lisada, et FDC SeaTac töökorralduse tegelikke puudujääke ei ole korralduste andmisele eelnenud haldusmenetluses kordagi käsitletud. Töökorraldus on lahutamatu osa vangla kinnipidamistingimustest.
14. Kiri lähtub tervikuna väärast loogikast, mille kohaselt viibisid taotlejad FDC SeaTac'is ajutiselt kaks kuud. Taotlejad on juba varem selgitanud, et neil on USA-s kestva kohtumenetluse tõttu oht sinna uuesti sattuda. Vastavalt USA-s sõlmitud kokkuleppele (*plea agreement*) võib halvima stsenaariumi realiseerumisel taotlejate FDC SeaTac'is viibimine kesta 10 aastat.
15. Kirja kohaselt ei võimaldavat menetluse uuendamise taotluses välja toodud probleemid FDC SeaTac'i töökorralduses tuvastada individuaalset ja vahetut riski ebainimlikule või alandavale kohtlemisele. Piisab OIG tõendi lugemisest, et mõista kirjas esitatu ekslikkust. Seejuures lähevad vanglatingimustega kaasnevad kannatused ja ebameeldivused kaugemale sellest, mis vanglas kinnipidamisega paratamatult kaasnevad.

16. Rõhutamist väärrib, et S. Potapenko tervist silmas pidades on Tallinna Ringkonnakohus haldusasjas nr 3-23-2038, p 22 eraldi rõhutanud, et Vabariigi Valitsus pidi hindama küsimust, kuidas saab korraldatud tema tervisekontroll. Asjaolu, et kinnipeetavate terviseküsimustega tegelemine FDC SeaTac'is on kriitlises seisus, nähtub OIG tõendist.
17. Taotlejad märgivad kokkuvõtvalt, et haldusmenetluse uuendamata jätmine oleks ilmselgelt ebaseaduslik ja tooks kaasa kohtuvaidluse koos lisanduvate kuludega. Hetkeseisuga on vaidlus veel välditav.

Lugupidamisega,

/digitaalselt allkirjastatud/

Paul Keres

Vandeadvokaat

Sergei Potapenko esindaja

Karl Kask

Vandeadvokaat

Ivan Turõgini esindaja